

RIKSDAGENS PROTOKOLL

1949

FÖRSTA KAMMAREN

Nr 9

5 mars—9 mars.

Debatter m. m.

Tisdagen den 8 mars.

	Sid.
Remissdebatt rörande kungl. proposition ang. ändring i förordningen om pappersskatt m. m.	6

Onsdagen den 9 mars.

Svar på interpellation av herr Eskilsson ang. tilldelningen av kvävegödselmedel m. m.	8
Inrättande av en försöksgård i Värmland	13
Proportionella val till hushållningssällskapens förvaltningsutskott	14

Samtliga avgjorda ärenden.

Onsdagen den 9 mars.

Val av ledamöter och suppleanter i kammarens tredje tillfälliga utskott	7
Val av valmän jämte suppleanter för utseende av riksdagens justitieombudsmans ställföreträdare	8
Konstitutionsutskottets utlåtande nr 3, ang. ny kyrkomötesförordning	12
— nr 4, ang. ändring av bestämmelserna om val av kyrkofullmäktige	12
Statsutskottets utlåtande nr 33, ang. upptagande å riksstaten av ett underskott för luftfartsfonden	12
Bevillningsutskottets betänkande nr 9, ang. vidgad rätt att vid taxering göra avdrag för i utlandet erlagda allmänna utskylder	12
— nr 10, ang. rätt att vid taxering i vissa fall åtnjuta avdrag för nybyggnad m. m.	12

	Sid.
Bankoutskottets utlåtande nr 5, ang. förhöjd pension åt t. f. ban- biträdet M. Tengberg	12
— nr 6, ang. ändrad lydelse av § 4 förordningen angående Sveri- ges allmänna hypoteksbank, m. m.	12
Första lagutskottets utlåtande nr 8, ang. en interimistisk lagstift- ning om samma s. k. lagaståndstid för stad och land	12
Andra lagutskottets utlåtande nr 5, ang. ändring i förordningen om erkända sjukkassor	13
Jordbruksutskottets utlåtande nr 4, ang. inrättande av en försöks- gård i Sunne socken, Värmlands län	13
— nr 5, ang. avskrivning av visst i flottledsfonden ingående belopp	14
— nr 6, ang. befrielse i vissa fall från betalningsskyldighet till kronan	14
— nr 7, ang. avvecklingen av 1941 och 1942 års krislån	14
— nr 8, ang. användning av proportionell valmetod vid lands- tingens val av ledamöter och suppleanter i hushållningssällska- pens förvaltningsutskott	14
— nr 9, ang. viss utökning av fiskeristyrelsen med statens fiskeri- försök	16
Första tillfälliga utskottets memorial nr 2, ang. överlämnande av motion till annat utskott	16

Lördagen den 5 mars.

Kammaren sammanträdde kl. 2 eftermiddagen.

Herr statsrådet *Weijne* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 72, med förslag till förordning angående ändring i förordningen den 11 juni 1948 (nr 283) om pappersskatt samt om fortsatt giltighet av förordningen, m. m.;

nr 78, angående anslag till bidrag till vissa anläggningar för vattenförsörjning och avlopp;

nr 80, angående anslag för budgetåret 1949/50 till anskaffning av matematikmaskinutrustning m. m.;

nr 82, med förslag till lag angående reglering av förbrukningen av elektrisk kraft;

nr 83, angående fortsatt disposition av vissa äldre anslag å sjätte huvudtiteln m. m.;

nr 85, angående anslag till skolor tillhörande barna- och ungdomsvården m. m.; samt

nr 86, med förslag till lag angående upphävande av 43 § 2 mom. barnavårdslagen den 6 juni 1924 (nr 361).

Anmälades och godkändes statsutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 46, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar angående anslag för budgetåret 1949/50 under statens allmänna fastighetsfond, i vad avser justitiedepartementets verksamhetsområde, jämte i ämnet väckt motion;

nr 47, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar angående anslag för budgetåret

1949/50 till lån till anordnande av allmänna samlingslokaler;

nr 48, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar angående anslag för budgetåret 1949/50 till vissa byggnadsarbeten vid tullverkets kust- och gränsbevakning m. m.; samt

nr 49, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under trettonde huvudtiteln gjorda framställningar om anslag för budgetåret 1949/50 till allmänna indragningsstaten.

Anmälades och godkändes andra lagutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 50, till Konungen i anledning av väckta motioner angående utredning av möjligheterna att använda å ofri grund belägna magasin och dylika byggnader såsom kreditobjekt.

Anmälades och godkändes första lagutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 51, till Konungen i anledning av väckta motioner angående ändrade bestämmelser om underhållsbidrag till fränskild make.

Föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskott Kungl. Maj:ts proposition nr 10, med förslag till lag angående ändrad lydelse av 1 § lagen den 14 juni 1929 (nr 131) om försäkring för vissa yrkessjukdomar.

Föredrogos och hänvisades till jordbruksutskottet Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 67, angående reglering av priserna på fisk; och

nr 68, angående åtgärder till stödjan-
de av oljeväxt- samt lin- och hampod-
lingen m. m.

Föredrogs och hänvisades till utrikes-
utskottet Kungl. Maj:ts proposition nr
69, angående godkännande av en mel-
lan Sverige och Danmark träffad över-
enskommelse angående återbetalning av
vissa under åren 1945 och 1946 lämnade
svenska statskrediter till Danmark.

Föredrogs och hänvisades till stats-
utskottet Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 70, angående fullmakt att i arbets-
löshetsbekämpande syfte igångsätta ar-
beten, för vilka anslag uppförts å all-
män beredskapsstat för budgetåret
1946/47;

nr 71, med förslag till stat för försva-
rets fastighetsfond för budgetåret 1949/
50;

nr 73, angående ändring i bestämmel-
sorna om disposition av krigsmateriel-
verkets rörelsekapital;

nr 74, angående ordnande av lokaler
för statens rättsläkarstation i Lund,
m. m.;

nr 75, angående vissa anslag till barn-
morskeläroanstalterna; och

nr 76, angående anslag till landsfiska-
lerna m. fl.

Föredrogs och hänvisades till jord-
bruksutskottet den av herr *Tjällgren*
m. fl. väckta motionen, nr 236, i anled-
ning av Kungl. Maj:ts proposition an-
gående anslag till lantbrukshögskolan
och statens lantbruksförsök för budget-
året 1949/50 m. m.

Föredrogs och bordlades Kungl.
Maj:ts denna dag avlämnade proposition-
er nr 72, 78, 80, 82, 83, 85 och 86.

Avgåvos och bordlades nedannämnda
motioner:

nr 237, av herr *Näsgård* m. fl., i an-
ledning av Kungl. Maj:ts proposition
angående anslag till lindring i mindre
bemedlade patienters å landsbygden
sjukvårdskostnader;

nr 238, av herrar *Osvald* och *Näsgård*,
i anledning av Kungl. Maj:ts proposition
angående anslag till lantbrukshögskolan
och statens lantbruksförsök för budget-
året 1949/50 m. m.; samt

nr 239, av herr *Velander* m. fl., i an-
ledning av Kungl. Maj:ts proposition an-
gående anslag till lantbrukshögskolan
och statens lantbruksförsök för budget-
året 1949/50 m. m.

Anmälades och bordlades

konstitutionsutskottets utlåtanden:

nr 3, i anledning av Kungl. Maj:ts
proposition med förslag till förordning
angående allmänt kyrkomöte (kyrkomö-
tesförordning); samt

nr 4, i anledning av väckt motion an-
gående ändring av bestämmelserna om
val av kyrkofullmäktige;

statsutskottets utlåtande nr 33, i an-
ledning av Kungl. Maj:ts i statsverks-
propositionen gjorda framställning an-
gående upptagande å riksstaten för bud-
getåret 1949/50 av ett underskott för
luftfartsfonden;

bevillningsutskottets betänkanden:

nr 9, i anledning av väckta motioner
angående vidgad rätt att vid taxering
göra avdrag för i utlandet erlagda all-
männa utskylder; samt

nr 10, i anledning av väckta motioner
om rätt att vid taxering i vissa fall åt-
njuta avdrag för nybyggnad m. m.;

bankoutskottets utlåtanden:

nr 5, i anledning av väckta motioner
om förhöjd pension åt t. f. banbiträdet
M. Tengberg; samt

nr 6, i anledning av Kungl. Maj:ts
proposition med förslag till förordning
om ändrad lydelse av § 4 förordningen
den 16 maj 1890 (nr 21 s. 1) angående
Sveriges allmänna hypoteksbank, m. m.;

första lagutskottets utlåtande nr 8, i
anledning av väckt motion angående en
interimistisk lagstiftning om samma s. k.
lagaståndstid för stad och land;

andra lagutskottets utlåtande nr 5, i
anledning av Kungl. Maj:ts proposition

med förslag till förordning angående ändring i förordningen den 26 juni 1931 (nr 280) om erkända sjukkassor;

jordbruksutskottets utlåtanden:

nr 4, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående inrättande av en försöksgård i Sunne socken, Värmlands län;

nr 5, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående avskrivning av visst i flottledsfonden ingående belopp;

nr 6, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående befrielse i vissa fall från betalningsskyldighet till kronan;

nr 7, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående avvecklingen av 1941 och 1942 års krislån;

nr 8, i anledning av väckt motion om användning av proportionell valmetod

vid landstingens val av ledamöter och suppleanter i hushållningssällskapens förvaltningsutskott; samt

nr 9, i anledning av väckt motion om viss utökning av fiskeristyrelsen med statens fiskeriförsök; ävensom

första kammarens första tillfälliga utskotts memorial nr 2, angående överlämnande av motion till annat utskott.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 2.07 eftermiddagen.

In fidem
G. H. Berggren.

Tisdagen den 8 mars.

Kammaren sammanträdde kl. 4 eftermiddagen.

Herr *Sten* anmälde, att han under gårdagen infunnit sig vid riksdagen.

Justerades protokollen för den 1, 2 och 5 innevarande månad.

Upplästes en till kammaren inkommen ansökning, som jämte därvid fogat läkarintyg var så lydande:

Riksdagens första kammare.

Under åberopande av bilagda läkarintyg får jag vördsamt anhålla om fortsatt ledighet från riksdagsarbetet t. o. m. den 9 mars.

Jönköping den 7 mars 1949.

Olof Löthner.

Lagman *Olof Löthner*, som av mig vårdas för skada i vänster knäled, är förhindrad att delta i riksdagsarbetet fr. o. m. den 7 mars t. o. m. den 9 mars 1949, intygas.

Jönköping den 7 mars 1949.

E. Hasselström,
Lasaretsläkare.

Den begärda ledigheten beviljades.

Anmäldes och godkändes bankoutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 13, till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande regleringen för budgetåret 1949/50 av utgifterna under riksstatens trettonde huvudtitel, innefattande anslagen till pensionsväsendet, utom i vad angår anslagen till allmänna indragningsstaten, jämte en i ämnet väckt motion.

Kungl. proposition ang. ändring i förordningen om pappersskatt m. m.

Föredrogs Kungl. Maj:ts proposition nr 72, med förslag till förordning angående ändring i förordningen den 11 juni 1948 (nr 283) om pappersskatt samt om fortsatt giltighet av förordningen, m. m.

Herr NÄSGÅRD: Herr talman! Jag vill uttala mitt beklagande över att denna proposition inte delats förrän vid plenum i dag, fastän den lämnades i lördags. Jag har därför inte hunnit läsa den så noggrant, men jag har i alla fall kommit så långt i läsningen, att jag har märkt, att ett löfte som finansministern gav i fjol inte har infriats. Det förelåg då en reservation, som gick ut på att det skulle undersökas, huruvida man inte skulle kunna medgiva restitution av skatt på bland annat tidskrifter av vetenskapligt och kulturellt innehåll. Finansministern uttalade den gången i debatten, att vem som än kom att lämna nästa års proposition och hur riksdagen än beslöt, skulle säkert en grundlig undersökning i frågan företagas. Jag kan inte finna något som helst spår i propositionen av att en dylik undersökning verkligen har företagits.

Samtidigt vill jag passa på tillfället att beklaga, att finansministern heller inte har vidtagit sådana förändringar i lagtexten, att alla politiska nyhetstidningar kunna undantagas från pappersskatten. Resultatet blir alltså, om riksdagen skulle antaga propositionen, att de stora dagliga tidningarna, som ha god råd att betala skatten, komma undan, medan mindre tidningar måste betala skatt.

Efter härmed slutad överläggning hänvisades ifrågavarande kungl. proposition till bevillningsutskottet.

Till utskottet skulle jämväl överlämnas det i anledning av propositionen inom kammaren nu avgivna yttrandet.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 78, angående anslag till bidrag till vissa anläggningar för vattenförsörjning och avlopp; samt

nr 80, angående anslag för budgetåret 1949/50 till anskaffning av matematikmaskinutrustning m. m.

Föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskott Kungl. Maj:ts proposition nr 82, med förslag till lag angående reglering av förbrukningen av elektrisk kraft.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 83, angående fortsatt disposition av vissa äldre anslag å sjätte huvudtiteln m. m.; samt

nr 85, angående anslag till skolor tillhörande barna- och ungdomsvården m. m.

Föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskott Kungl. Maj:ts proposition nr 86, med förslag till lag angående upphävande av 43 § 2 mom. barnvårdslagen den 6 juni 1924 (nr 361).

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet den av herr *Näsgård* m. fl. väckta motionen, nr 237, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till lindring i mindre bemedlade patienters å landsbygden sjukvårdskostnader.

Föredrogs och hänvisades till jordbruksutskottet nedannämnda motioner:

nr 238, av herrar *Osvald* och *Näsgård*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök för budgetåret 1949/50 m. m.; samt

nr 239, av herr *Velander* m. fl., i samma ämne.

Föredrogos och bordlades ånyo konstitutionsutskottets utlåtanden nr 3 och 4, statsutskottets utlåtande nr 33, bevillningsutskottets betänkanden nr 9 och 10, bankoutskottets utlåtanden nr 5 och 6, första lagutskottets utlåtande nr 8, andra lagutskottets utlåtande nr 5, jordbruksutskottets utlåtanden nr 4—9 samt första kammarens första tillfälliga utskotts memorial nr 2.

Herr MANNERSKANTZ erhöll på begäran ordet och anförde: Herr talman! Med hänsyn till omfattningen av de i proposition nr 72 framlagda förslagen samt den omständigheten, att propositionen kommit kammarens ledamöter till handa först tre dagar efter avlämnandet, får jag hemställa att motionstiden

i anledning av propositionen måtte utsträckas till det sammanträde, som inträffar näst efter 15 dagar efter propositionens avlämnande.

Denna hemställan bifölls.

Herr Ohlon väckte en motion, nr 240, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för budgetåret 1949/50 till avlöningar vid de allmänna läroverken.

Motionen bordlades.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 4.08 eftermiddagen.

In fidem
G. H. Berggren.

Onsdagen den 9 mars.

Kammaren sammanträdde kl. 2 eftermiddagen.

Företogs val av åtta ledamöter i kammarens tredje tillfälliga utskott, som hade att behandla den i den inom kammaren väckta motionen nr 235 avsedda frågan om revision av kammarens ordningsstadga. Därvid avlämnades 85 godkända valsedlar, alla med partibeteckning »Den gemensamma listan» och upptagande namnen på följande personer i denna ordning:

herr Karlsson, Gottfrid,
» Hällgren,
» Larsson, Sven,
» Ewerlöf,
» Heiding,
» Elowsson, Nils,
» Holmbäck,
» Elmgren.

Dessa personer hade alltså utsetts till ledamöter i utskottet.

Anställdes val av åtta suppleanter i kammarens tredje tillfälliga utskott.

Därvid avlämnades 78 godkända valsedlar, alla med partibeteckning »Den gemensamma listan» och upptagande namnen på följande personer i denna ordning:

herr Heüman,
» Näsström,
» Sandberg,
» Herlitz,
» Persson, Ivar,
» Nilsson, Ernst Hjalmar, i Kramfors,
» Lindblom,
» Johannesson.

Dessa personer hade alltså utsetts till suppleanter i utskottet.

Sedan hovrättsrådet S. E. Romanus, som den 3 mars 1948 utsetts till riksdagens justitieombudsmans ställföreträdare, avsagt sig detta förtroendeuppdrag, företogs val av tjugufyra valmän för att utse ny ställföreträdare för justitieombudsmannen. Därvid avlämnades 71 godkända valsedlar, alla med partibeteckning »Den gemensamma listan» och

Ang. tilldelningen av kvävegödselmedel m. m.

upptagande namnen på följande personer i denna ordning:

- herr Schlyter,
 » Åkerberg,
 » Branting,
 » Herlitz,
 » Tjällgren,
 » Anderberg,
 » Lindblom,
 » Strand,
 » Boman,
 » Velander,
 » Elowsson, Nils,
 » Lodenius,
 » Elmgren,
 » Krügel,
 » Holmbäck,
 » Grym,
 » Björkman,
 » Hallagård,
 » Åman,
 » Nerman,
 » Nilsson, Bror,
 » Mannerskant,
 » Wistrand,
 » Löthner.

Dessa personer hade alltså utsetts till valmän.

Anställdes val av sex suppleanter för de valmän, som av kammaren fått i uppdrag att utse riksdagens justitieombudsmans ställföreträdare. Därvid avlämnades 52 godkända valsedlar, alla med partibeteckning »Den gemensamma listan» och upptagande namnen på följande personer i denna ordning:

- herr Ericson, Johan Eric,
 » Hermansson,
 » Arrhén,
 » Nilzon, Ivar,
 » Englund,
 » Lundqvist.

Dessa personer hade alltså utsetts till suppleanter.

Herr statsrådet *Sträng* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 77, angående pension åt vissa i statens tjänst anställda personer;

nr 79, angående organisationen av forskning, undervisning och försöksverksamhet på mejerinäringens område samt av trädgårdsundervisning och trädgårdsförsök, m. m.;

nr 84, angående befrielse från tull för vissa från Finland införda kreatur;

nr 87, angående bemyndigande att försälja viss kronan tillhörig fast egendom, m. m.;

nr 88, angående garnisonssjukhusets i Sollefteå framtida ställning;

nr 89, angående anslag till nötboskapsavelns befrämjande under budgetåret 1949/50;

nr 92, angående vissa anslag till tandläkarhögskolorna; och

nr 93, med förslag till föräldrabalk, m. m.

Herr statsrådet *Quensel* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 91, angående förstärkning av tionde huvudtitelns anslag till kommittéer och utredningar genom sakkunniga; samt

nr 96, med förslag till förordning angående fortsatt giltighet av förordningen den 15 december 1944 (nr 779) om kristillägg å daghjälp från erkända arbetslöshetskassor.

Ang. tilldelningen av kvävegödselmedel m. m.

Herr statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet *STRÄNG*, som tillkännagivit, att han hade för avsikt att vid detta sammanträde besvara herr Eskilssons interpellation angående tilldelningen av kvävegödselmedel m. m., erhöll ordet och anförde: Herr talman! Med första kammarens tillstånd har herr Eskilsson ställt två frågor till mig. Den ena är om jag är villig att redogöra för orsakerna till den minskade tilldelningen av kvävegödsel under innevarande gödselår. Den andra är, hur jag i avslutning härtill bedömer möjligheterna till en sådan ökning av landets jordbruksproduktion, som beräknats i det s. k. långtidsprogrammet.

Ang. tilldelningen av kvävegödselmedel m. m.

När herr Eskilsson talar om en minskad tilldelning av kvävegödsel innevarande gödselår, grundar han detta på livsmedelskommissionens bestämmelser om ordinarie tilldelning av denna vara under gödselåret 1948/49. Han anför nämligen, att den allmänna tilldelningen är endast 83 % av tilldelningen 1947/48 och tilldelningen till oljeväxtodlingen 150 kilogram per hektar mot 200 kg året förut. Dessa siffror säga emellertid i och för sig ingenting om försörjningsläget beträffande kvävegödseln. Jag skall därför be att något få belysa detta.

Förbrukningen av dessa gödselmedel uppgick 1947/48 till omkring 242 000 ton (räknat i 15,5-procentig vara). Enligt de beräkningar, som livsmedelskommissionen nu gjort, uppskattas tillgången under 1948/49 till 249 000 ton, alltså 7 000 ton mer än 1947/48.

Mitt uttalande i radio den 2 januari, att man räknade med en mindre ökning i förhållande till föregående år, har jag alltså ingen anledning att ändra. Den kvantitet på 249 000 ton, som man nu räknar med, ligger också mycket nära den siffra på drygt 250 000 ton som jag då nämnde. Minskningen beror på att strejken vid Norsk Hydro i höstas bland annat medfört en eftersläpning av leveranserna. En del av den kvantitet, som bolaget skall leverera, kommer nämligen inte in i så god tid, att den kan delas ut till vårbruket 1949.

De förändringar i tilldelningen, som herr Eskilsson påtalar, bero alltså inte på att tillgången på kväve under innevarande gödselår är mindre än föregående år. Den viktigaste anledningen är i stället, att själva tilldelningssystemet lagts om något. Den allmänna tilldelningen har nämligen under hela den tid ransoneringen varit baserats på förbrukningen 1940/41, d. v. s. det sista år då förbrukningen var fri. Att ha en så gammal basperiod medför naturligtvis en hel del olägenheter. Framför allt underlättar det inte en rationell konstgödsel-användning. Det har gjorts en rad framställningar, bland annat från jordbrukare och jordbrukarsammanslutningar, om ändringar i tilldelningsgrunderna. Man

har härvid särskilt tryckt på att även den jordbrukare, som tidigare haft ringa eller ingen konstgödsel förbrukning, borde kunna få tilldelning, om detta var sakligt motiverat. För att tillmötesgå dessa önskemål har livsmedelskommissionen detta år reserverat en ganska stor del av den totala tillgängliga kvantiteten, bortåt 20 000 ton. Denna del ställes direkt till kristidsstyrelsernas förfogande för att utdelas till sådana jordbrukare, som äro missgynnade genom den allmänna tilldelningsregeln. Det är ju klart, att detta inte kan ske utan att man måste minska den allmänna tilldelningen. Men det är min övertygelse, att man på detta sätt bättre än tidigare utnyttjar de tillgängliga kvantiteterna.

Den andra huvudorsaken till de sänkningar, som herr Eskilsson påtalar, är att hela den av mig angivna kvantiteten, 249 000 ton, inte nu är tillgänglig. Den omfattar nämligen tillverkning och import till och med april och i viss utsträckning även till och med maj. Härav följer med nödvändighet att utdelningen till vårbruket får begränsas till de kvantiteter som nu äro tillgängliga.

Slutligen vill jag påpeka, att man också måste ha en viss reserv inestående, eftersom man inte på förhand vet, hur stor areal odlingen av sockerbetor och oljeväxter kommer att omfatta. I den mån egen produktion och import det möjliggöra, komma emellertid de beräknade kvantiteterna att ställas till jordbrukets förfogande.

Jag anser mig alltså kunna konstatera att, såvitt man nu kan bedöma, kommer jordbruket som helhet att 1948/49 få mer och inte mindre kvävegödselmedel än närmast föregående år. Jag har under sådana förhållanden ingen anledning att göra något särskilt uttalande om kvävetilldelningens inverkan på långtidsprogrammet.

Herr ESKILSSON: Herr talman! Jag ber att få till statsrådet Sträng framföra mitt tack för det svar jag fått på min interpellation. Det kan, när man hört svaret, förefalla som om frågorna varit obefogade, eftersom statsrådet förklarar, att

Ang. tilldelningen av kvävegödselmedel m. m.

tillgången på kvävegödselmedel under innevarande gödslingsår icke kommer att bli mindre än föregående år. Det framgår dock av svaret, att hela den beräknade kvantiteten, bland annat på grund av strejken vid Norsk Hydro, icke kommer att bli tillgänglig för vårbruket i år. En undran angående orsaken till den minskade tilldelningsprocenten är också rätt naturlig, ty för jordbrukarna i gemen ha de upplysningar om kvävegödselmedlens fördelning, som nu lämnats, icke tidigare stått till buds. Även om det meddelats, att en extra kvantitet ställts till kristidsstyrelsernas förfogande för vissa ändamål, har dock storleken av denna kvantitet, såvitt jag vet, icke nämnts förut. När en så betydelsefull omläggning av tilldelningsgrunderna sker, som nu är fallet, bör detta bringas till jordbrukarnas kännedom, och det bör ske i så god tid, att de kunna ta hänsyn härtill, när konstgödsel-användningen för våren planlägges.

Även om alltså enligt statsrådets svar kvävetilldelningen till jordbruket i sin helhet är oförändrad eller något höjd i jämförelse med föregående år, så kan jag nog inte komma ifrån, att det i vår blir en minskning för ett mycket stort antal jordbrukare, jag tror till och med för de flesta. En jordbrukare, som i fjol köpte, låt oss säga 100 säckar kvävegödsel, får i år i tilldelning endast 83 säckar, och det är ju utan tvekan en minskning. Och denna tilldelningsgrund, som reglerar den ordinarie tilldelningen, är huvudregeln, som gäller för de flesta. Utjämnningen genom kristidsstyrelsernas försorg kan endast komma ett mycket begränsat antal jordbrukare till del. I förhållande till hela den disponerade kvantiteten, cirka 250 000 ton, utgör utjämningskvantiteten 20 000 ton endast cirka 8 procent. När en jordbrukare får besked från kristidsnämnden om sin ordinarie tilldelning, är det därför inte så underligt, om han frågar sig, hur detta stämmer med gjorda utfästelser, och denna undran har på olika sätt kommit till uttryck, när helst jordbrukarna samlats på senaste tiden.

Tanken att genom ett ändrat system

söka utjämna tilldelningen mellan olika jordbrukare anser jag emellertid vara riktig. För såväl jordbrukare som alla, som i olika befattningar inom krisorganisationen sysslat med dessa frågor under hela ransoneringstiden, har det framstått som en uppenbar orättvisa, att tilldelningen år efter år ytterst skulle vila på förbrukningen 1940—1941. När det gällde tilldelningen av kraftfoder, kom man ganska snart fram till en rättvisare fördelningsgrund, och de nya bestämmelserna om kvävetilldelningen äro väl ett försök i samma riktning. Men jag är övertygad om att det kommer att ställa kristidsstyrelsernas förmåga att verkställa en rättvis fördelning på mycket svåra prov, ty i förhållande till de önskade kvantiteterna kommer förvisso inte vad som står till buds att förslå så långt. 20 000 ton kan vara en stor kvantitet, när man nämner summan på en gång, men uppdelad på våra olika kristidsstyrelser blir det inte så mycket på var och en. När t. ex. kristidsstyrelsen i västra Östergötland, ett av landets viktigaste jordbruksdistrikt, skall dela upp några hundra ton på de inkomna ansökningarna, kommer det säkert att bereda vederbörande tjänstemän många bekymmersamma stunder.

Min andra fråga, om kvävetilldelningens inverkan på långtidsprogrammet, anser sig statsrådet sakna anledning att besvara. Det förhåller sig dock så, att även om jordbruket får några tusen ton mera kvävegödsel i år än i fjol, så innebär detta icke på något sätt, att tilldelningen blir tillräcklig. Ett mycket stort behov av ytterligare kvävegödsel återstår alltjämt att fylla, innan jordbrukarna ha använt denna billiga produktionsfaktor i så stor utsträckning som de själva önska.

För endast tre år sedan var förbrukningen 285 000 ton mot nu beräknade 249 000 ton, och i långtidsprogrammet beräknades behovet till ungefär 300 000 ton årligen. Fortfarande saknas således en mycket viktig förutsättning för att jordbruket skall kunna prestera den produktionsökning, som långtidsprogrammet förutser. Man kanske dock kan

Ang. tilldelningen av kvävegödselmedel m. m.

uttala den förhoppningen, att vår inhemska produktion och de internationella förhållandena inom en icke alltför avlägsen framtid skola göra det möjligt att lätta på de hinderliga restriktionerna även när det gäller kvävegödselmedlen.

Herr **MANNERSKANTZ**: Herr taiman! Det är två önskemål jag skulle vilja framföra, när denna fråga ändå är föremål för debatt, och det ena gäller det förhållandet att det för de jordbrukare, som odla höstsådda oljeväxter, har varit en brist att de inte på hösten kunnat få ut lättlösligt kväve, alltså salpeterkväve, för att då ge en mindre giva till höstrapsen. Man har gjort den erfarenheten att detta är en gödslingsmetod som är önskvärd, i synnerhet om man är ute litet sent med sådden, vilket ju är lätt hänt med en växt, som måste sås så tidigt som i synnerhet höstrapsen. Det har inte varit möjligt att få tillräckligt med kväve nu för detta ändamål, och jag skulle vilja framföra det önskemålet att den saken observerades.

Det andra önskemålet är, att om det nu är så, att det har blivit förseningar med vissa importleveranser på grund av strejker och sådant, är det önskvärt att man i så god tid som möjligt kan kalkylera med när dessa gödningsämnen kunna komma in, så att jordbrukarna i tid på våren kunna med säkerhet räkna med ett tillskott litet senare för att använda till övergödsling, ty annars spara de av sin övriga kvävetilldelning för att kunna vara säkra på att ha kväve till övergödsling för de växter, för vilka en övergödsling är det bästa, och då blir det mindre gödsling i samband med sådden och för stor kvantitet för övergödsling, vilket kan minska skörderesultatet i jämförelse med om man hade kunnat få använda medlet i samband med själva sådden.

Slutligen vill jag instämma i herr Eskilssons önskan, att man skall kunna komma upp till en så pass stor kväveproduktion, att vi dels sluppe det nuvarande ransoneringssystemet beträffande kvävegödslingen likaväl som vi sluppit

det när det gäller superfosfat, och dels kunde snabbt få en ökning av skörden, ty detta gödningsämne är ändock ett medel som har omedelbar verkan samma år det användes.

Medan jag är inne på denna sak, skulle jag nog vilja säga, att jag tror att man kan våga — även om det kan råda litet tvekan om huruvida kvantiteterna komma att räcka till — överlåta åt handeln att fritt sköta saken, detta av det skälet att priset på kvävegödselmedel ligger så pass högt, att det finns en hel del jordbrukare, som dock i rätt stor utsträckning dra sig för att använda kvävegödsel, under det att andra göra det. Därför skulle kanske inte alla, som nu ta ut detta gödselmedel bara därför att det är en ransoneringstilldelning, som de anse sig skyldiga att ta ut, göra det, och då skulle kvantiteten räcka bättre för dem, som inte bry sig om att priset är så högt.

Jag hoppas därför att man vågar skrida till en avveckling av ransoneringen på detta område, även om det inte är alldeles hundra procentigt säkert att de tillgängliga kvantiteterna äro tillräckliga för en tilldelning åt alla.

Herr statsrådet **STRANG**: Jag är rädd för att herr Eskilsson kanske i någon mån missuppfattat avslutningen i mitt interpellationssvar. Jag säger där, att jag för närvarande just med hänsyn till de skäl, som lämnas i interpellationssvaret, icke har någon anledning att närmare ingå på frågan om detta problems förhållande till långtidsprogrammet. Man räknar i långtidsprogrammet med en större förbrukning av kvävegödsling, men man har näppeligen räknat med att denna större förbrukning skulle sättas in redan det första året av de fyra som långtidsprogrammet omfattar. När vi nu ha att röra oss med så mycket kvävegödsling som vi vid långtidsprogrammets uppgörande räknade med att ha under det första året, så drog jag den slutsatsen, att det inte förelåg någon anledning att draga in frågan om långtidsprogrammet i diskussionen om det dagsaktuella läget.

Ang. tilldelningen av kvävegödselmedel m. m.

Vad sedan gäller frågan om att förbättra kväveförsörjningen, är ju den som bekant anknuten till frågan om våra importmöjligheter. Man har i långtidsprogrammet diskonterat en bättre import-situation, och bland annat har man räknat med att kunna få en något större kvantitet från Norge. Av vissa skäl, som jag omnämnt, dröjer det, innan detta kan realiseras. En ökning av den inhemska produktionen förutsätter däremot, efter vad jag kan förstå, en utbyggnad av våra kväveindustrier, kanske rent av en nyanläggning. Detta är ett investeringsprogram på så pass många tiotal miljoner, att man väl i dagens ansträngda läge icke kan anse det realistiskt att ställa det i utsikt.

Till herr Mannerskantz vill jag säga, att vi naturligtvis följa utvecklingen på konstgödningsransonerings front liksom på alla andra ransoneringsfronter med allra största intresse, men beträffande kvävegödningsfronterna äro vi nog av den uppfattningen, att man har ett klart underskott i förhållande till efterfrågan, och om man överlämnar saken till den fria handeln, då man icke är på det klara med att kvantiteten räcker till, föreligger det alltid risk för störningar, som både ur produktionssynpunkt och ur allmän prispolitisk synpunkt kunna få ganska äventyrliga verkningar. Jag vågar därför inte säga, att vi i dag skulle vara beredda att släppa denna ransoneringsfrontering. Jag tror att man i så fall skulle konstatera, att vi hade släppt den litet för tidigt, men naturligtvis komma herr Mannerskantz' erinringar att observeras. Vi hålla alltid dessa frågor under noggrann observation.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet herr *Ohlons* motion, nr 240, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för budgetåret 1949/50 till avlöningar vid de allmänna läroverken.

Föredrogs ånyo konstitutionsutskottets utlåtanden:

nr 3, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning

angående allmänt kyrkomöte (kyrkomötesförordning); och

nr 4, i anledning av väckt motion angående ändring av bestämmelserna om val av kyrkofullmäktige.

Vad utskottet i dessa utlåtanden hemställt bifölls.

Vid förnyad föredragning av statsutskottets utlåtande nr 33, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning angående upptagande å riksstaten för budgetåret 1949/50 av ett underskott för luftfartsfonden, bifölls vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Föredrogs ånyo bevillningsutskottets betänkanden:

nr 9, i anledning av väckta motioner angående vidgad rätt att vid taxering göra avdrag för i utlandet erlagda allmänna utskyldes; och

nr 10, i anledning av väckta motioner om rätt att vid taxering i vissa fall åtnjuta avdrag för nybyggnad m. m.

Vad utskottet i dessa betänkanden hemställt bifölls.

Föredrogs ånyo bankoutskottets utlåtanden:

nr 5, i anledning av väckta motioner om förhöjd pension åt t. f. banbiträdet M. Tengberg; och

nr 6, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse av § 4 förordningen den 16 maj 1890 (nr 21 s. 1) angående Sveriges allmänna hypoteksbank, m. m.

Vad utskottet i dessa utlåtanden hemställt bifölls.

Vid förnyad föredragning av första lagutskottets utlåtande nr 8, i anledning av väckt motion angående en interimistisk lagstiftning om samma s. k. lagaståndstid för stad och land, bifölls vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Ang. inrättande av en försöksgård i Värmland.

Vid ånyo skedd föredragning av andra lagutskottets utlåtande nr 5, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående ändring i förordningen den 26 juni 1931 (nr 280) om erkända sjukkassar, bifölls vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Ang. inrättande av en försöksgård i Värmland.

Föredrogs ånyo jordbruksutskottets utlåtande nr 4, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående inrättande av en försöksgård i Sunne socken, Värmlands län.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts i proposition nr 31 gjorda framställning hade utskottet i förevarande utlåtande hemställt, att riksdagen måtte godkänna, att en försöksgård skulle inrättas å det område å fastigheterna Sunne prästgård 1^a och 1^b samt Brårud 1⁷ och 1⁸ i Sunne socken, Värmlands län, vilket Sunne köping och Sunne kommun förklarar sig beredda att som gåva överlämna till staten.

Herr KARLSSON, GOTTFRID: Herr talman! Jag har icke begärt ordet för att yttra något om det förslag som föreligger i den kungl. propositionen eller i jordbruksutskottets utlåtande, utan jag har begärt ordet därför att det i propositionen liksom i utskottsutlåtandet redogöres för de planer som en tidigare utredning har gjort upp angående organisationen av försöksgårdarna över hela landet. Det talas där om att man i sydöstra försöksdistriktet, som omfattar Kronobergs, Jönköpings, Kalmar, Östergötlands och Gotlands län, skulle förlägga en försöksgård till Östergötland på en gård som heter Köpetorp i närheten av Linköping. Efter vad jag har mig bekant, lär den emellertid knappast komma att användas för detta ändamål. Kungl. Maj:t lär ha tillsatt en ny utredning för att undersöka, var dessa försöksgårdar lämpligen böra förläggas, och beträffande Östergötlands län, som jag representerar, föreslås av en förut-

varande chef för kungl. lantbruksstyrelsen, att en dylik statens försöksgård skall förläggas till Vreta Klosters socken på en gård som heter Klostersgården och som är församlingens prästgård.

Anledningen till att jag begärt ordet är, att vi efter långa utredningar och undersökningar inom Östergötlands läns landsting år 1946 kommo fram till ett beslut att bygga en efter tidens krav anpassad lantmannaskola för lantbruksundervisningens ordnande inom vårt län och att förlägga den just till Vreta Klosters socken på en gård som heter Berg. Att vi valde den platsen för lantmannaskolans förläggning, var i icke ringa grad beroende på att, som jag nyss nämnde, dåvarande chefen för kungl. lantbruksstyrelsen rekommenderade detta och motiverade det med att skolan där skulle ligga utomordentligt väl till i anslutning till den blivande statens försöksgård på Klostersgården. Jag behöver väl inte utveckla betydelsen såväl för försöksgården som för den blivande lantmannaskolan av att de ligga i omedelbar närhet till varandra. Det är cirka en mil från gårdarna till Linköping, och även detta är ju mycket fördelaktigt, då det där finns en hel rad institutioner, som båda dessa anläggningar skulle kunna ha mycket stor nytta av.

Jag har, som sagt, endast velat begagna tillfället för att fästa uppmärksamheten vid detta förhållande och uttala den önskan, att den utredning, som helt naturligt är igångsatt, må beakta vad jag här har talat om, särskilt att landstinget har beslutat förlägga sin lantmannaskola just till detta område i närheten av en gård, som mycket varut rekommenderades av dåvarande chefen för lantbruksstyrelsen såsom lämplig till försöksgård. Jag hoppas också, att detta skall medföra, att de utredningsmän, som Kungl. Maj:t har tillsatt, skola noga undersöka saken, och vi i Östergötland hoppas också, att de skola komma till det resultatet, att den blivande försöksgården i Östergötland skall förläggas till den av mig omnämnda platsen.

I detta anförande instämde herr *Es-kilsson*.

Om proportionella val till hushållningssällskapens förvaltningsutskott.

Sedan överläggningen ansetts härmed slutad, bifölls vad utskottet i det nu fördragna utlåtandet hemställt.

Föredrogs ånyo jordbruksutskottets utlåtanden:

nr 5, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående avskrivning av visst i flottledsfonden ingående belopp;

nr 6, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående befrielse i vissa fall från betalningsskyldighet till kronan; samt

nr 7, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående avvecklingen av 1941 och 1942 års krislån.

Vad utskottet i dessa utlåtanden hemställt bifölls.

Om proportionella val till hushållningssällskapens förvaltningsutskott.

Föredrogs ånyo jordbruksutskottets utlåtande nr 8, i anledning av väckt motion om användning av proportionell valmetod vid landstingens val av ledamöter och suppleanter i hushållningssällskapens förvaltningsutskott.

I en inom första kammaren väckt, till jordbruksutskottet hänvisad motion, nr 193, av herrar *Hällgren* och *Näsgård*, hade hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om utredning och förslag till sådana bestämmelser, att landstingens val av ledamöter och suppleanter i hushållningssällskapens förvaltningsutskott skulle kunna förrättas enligt proportionell valmetod.

Utskottet hade i det nu föreliggande utlåtandet yttrat:

»De nu gällande bestämmelserna om hushållningssällskapens organisation och verksamhet grunda sig på beslut av 1947 års riksdag i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående omorganisation av hushållningssällskapen m. m. (Särsk. utsk:s utl. nr 6.) Det i förevarande motion upptagna spørsmålet om förfaringsättet vid val av de ledamöter

i hushållningssällskapens förvaltningsutskott som skola utses av landstingen var vid 1947 års riksdagsbehandling föremål för ingående prövning i anledning av väckta motioner. Vad i den föreliggande motionen anförts finner utskottet icke vara av beskaffenhet att böra föranleda ändring av riksdagens tidigare intagna ståndpunkt i frågan.

Utskottet får sålunda hemställa, att motionen I: 193 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.»

Reservation hade anmälts av herrar *Bror Nilsson* och *Norup*, vilka likväl ej antytt sin åsikt.

Herr **HÄLLGREN**: Herr talman! Det ärende, som avses i den av mig tillsammans med herr *Näsgård* väckta motionen, är ju ingen stor fråga. Att vi ha försökt aktualisera saken, beror på att vi se den ur principiell och ur rättvisesynpunkt.

Hushållningssällskapens förvaltningsutskott bestå efter 1947 års reform av elva ledamöter, av vilka tre äro självskrivna, fyra väljas av hushållningssällskapet och fyra av landstinget. Beträffande de ledamöter, som väljas av hushållningssällskapet, är föreskrivet, att om det begäres, ett tillräckligt antal väljare, skall proportionellt val förrättas. Däremot finnes inte samma föreskrift rörande landstingets val av ledamöter i hushållningssällskapets förvaltningsutskott. Förslag om att införa en sådan lades fram i motioner vid 1947 års riksdag. Det särskilda utskott, som i sitt utlåtande nr 6 behandlade motionerna, uttalade bland annat, »att utskottet finner det angeläget att landstingen vid val av ledamöter och suppleanter i sällskapets förvaltningsutskott skola söka tillse, att olika meningsriktningar och intressegrupper bliva representerade». Utskottet fortsatte: »Såsom i propositionen framhållits synes man emellertid kunna utgå ifrån att så kommer att ske vid dessa val liksom vid andra liknande val inom landstingen.» Därför ansåg sig utskottet då inte kun-

Om proportionella val till hushållningssällskapens förvaltningsutskott.

na tillstyrka motionernas yrkande om proportionella val. Det förelåg en reservation till förmån för detta yrkande, och bland reservanterna återfinns jag jordbruksutskottets nuvarande ordförande.

Jag har icke undersökt, hur dessa val förrättas i hela landet, och följaktligen kan jag endast hålla mig till det landsting som jag själv tillhör. Jag har i den motion som här behandlas — nr 193 i första kammaren — redogjort för hur i detta landsting en gruppering av 18 landstingsmän tillsatte tre ledamöter i hushållningssällskapets förvaltningsutskott, under det att en annan grupp på 16 ledamöter fick utse blott en ledamot. Även om man kan säga, att olika meningsriktningar fått representanter, kan man inte anse, att de blivit representerade i förhållande till sin styrka. Dessutom tycker jag det var egendomligt, att en för Blekinge län så betydande näring som fiskerinäringen icke fick någon representant i hushållningssällskapets förvaltningsutskott, vare sig genom det val som hushållningssällskapet förrättade eller genom det som landstinget företog.

Nu har jordbruksutskottet yttrat sig över motionen och sagt: »Vad i den föreliggande motionen anförts finner utskottet icke vara av beskaffenhet att böra föranleda ändring av riksdagens tidigare intagna ståndpunkt i frågan.» Vi ha i motionen begärt en skrivelse till Kungl. Maj:t med anhållan »om utredning och förslag till sådana bestämmelser, att landstingens val av ledamöter och suppleanter i hushållningssällskapets förvaltningsutskott må kunna förrättas enligt proportionell valmetod». Vi vilja inte ha någon föreskrift om att det ovillkorligen skall vara proportionella val, men vi anse, att möjlighet härtill bör finnas. Jag har — liksom många av denna kammars ledamöter — varit med i landsting, i kommunala församlingar och i valberedningar, även i landstingets valberedningar, så mycket, att jag vet, att det är lätt att komma överens och jämka ihop meningsmot-sättningar och olika partigrupper, där-

est möjlighet till proportionella val finns. Föreligger inte denna möjlighet, finns det alltid en benägenhet att åsidosätta en eller annan grupps intressen, och då är det inte så lätt att förhandlingsvägen få fram lämpliga personer.

Motionen remitterade man först till konstitutionsutskottet med tanke på att det eventuellt skulle behövas någon ändring i landstingslagen och att den utredning, som sysslade med denna lag, borde få titta på saken. Emellertid skickade konstitutionsutskottet tillbaka motionen, eftersom utskottet ansåg, att denna fråga kunde regleras i den särskilda författning som rör hushållningssällskapen och det sålunda inte behöves någon ändring i landstingslagen. I yrkandet i motionen utsäges inte vilken författning som skall ändras — det blir Kungl. Maj:ts sak att avgöra den frågan vid prövning av ärendet — men vi ha begärt utredning och förslag för att få det av oss framställda önskemålet beaktat.

Jag ber, herr talman, att få yrka bifall till motion nr 193 i denna kammare.

Herr NASLUND: Herr talman! Herr Hällgren vitsordade i början av sitt anförande, att detta inte var någon stor fråga, och det kunna vi väl vara överens om. Därtill kan man ju lägga, att den är ett spørsmål, som riksdagen tog ställning till så sent som 1947, och att den författning, som motionärerna vilja ändra, endast vid ett enda tillfälle har kommit i tillämpning.

Nu har herr Hällgren från sitt län anför ett exempel, där valordningen inte var tillfredsställande. Jag skall inte inlåta mig i någon diskussion om huruvida det valet var proportionellt riktigt eller inte, men jag kan lämna kammarens ledamöter den upplysningen, att i utskottets andra avdelning upplystes det, att valet i Blekinge föregicks av en underhandling, mot vilken ingen hade haft någon erinran att göra. Alltså förefaller det, som om andra skäl än den partimässiga prestigesympunkten hade varit avgörande där. Jag tar för givet, att de

Om proportionella val till hushållningssällskapens förvaltningsutskott.

landstingsmän, som skötte dessa förhandlingar, inte på något sätt hade försummat att beakta de olika synpunkter, som borde läggas på valförberedelsen.

Jag kan också nämna, att det upplystes, att inom olika landsting i andra län hade man inte följt den proportionella linjen till hundra procent, och detta utslutande för att få representationen så lämplig som möjligt. Det korresponderar ju med den ståndpunkt, som departementschefen intog i propositionen till 1947 års riksdag i detta ämne. Han betonar där, att landstingen, som äro vana vid sådana här valuppgörelser, säkerligen skulle beakta den proportionella rättvisan, men att om man inte ålade dem att verkställa valen proportionellt, vore de mindre bundna och hade friare händer att tillgodose behovet av yrkesrepresentanter vid valet av ledamöter i förvaltningsutskotten.

Då det sålunda inom avdelningen hade bestyrkts, att den tankegång, som låg till grund för prövningen vid 1947 års riksdag av detta ärende, var riktig, fann andra avdelningen det tillrådligt att tillstyrka utskottet att föreslå avslag på motionen, vilket utskottet också har gjort.

Herr talman! Med det nu anförda ber jag att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr HÄLLGREN: Herr talman! Till den siste talaren ber jag endast att få säga ett ord angående valet i Blekinge. Då jag själv satt med i valberedningen, men uppgifterna inom utskottet lämnats av en person, som inte tillhörde landstinget, måste jag väl ha större kännedom om förberedelserna till detta val än utskottsavdelningen.

Situationen var den, att man vid valet måste böja sig för maktspråk. Sedan konferens hade förekommit med den statssekreterare, som skrivit författningen om hushållningssällskap, ett av de nuvarande statsråden, som i sin tur även resonerat med ett konsultativt statsråd, blev det klart, att det inte fanns någon möjlighet att med nuvarande bestämmelser företa proportionellt val.

Man måste sålunda där nere böja sig för maktspråket.

Efter härmed slutad överläggning gjorde herr talmannen jämlikt därunder förekomna yrkanden propositioner, först på bifall till vad utskottet i det nu ifrågavarande utlåtandet hemställt samt vidare på bifall till den i ämnet väckta motionen; och förklarade herr talmannen, sedan han upprepat propositionen på bifall till utskottets hemställan, sig anse denna proposition vara med övervägande ja besvarad.

Herr Hällgren begärde votering, i anledning varav uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en omröstningsproposition av följande lydelse:

Den, som bifaller vad jordbruksutskottet hemställt i sitt utlåtande nr 8, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej bifalles den i ämnet väckta motionen.

Sedan kammarens ledamöter intagit sina platser samt voteringspropositionen ånyo upplästes, verkställdes omröstningen genom uppresning; och befanns därvid, att flertalet röstade för ja-propositionen.

Vid förnyad föredragning av jordbruksutskottets utlåtande nr 9, i anledning av väckt motion om viss ökning av fiskeristyrelsen med statens fiskeriförsök, bifölls vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Vid ånyo skedd föredragning av första kammarens första tillfälliga utskotts memorial nr 2, angående överlämnande av motion till annat utskott, bifölls vad utskottet i detta memorial hemställt.

Anmäldes och godkändes bevillningsutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 58, till Konungen i anledning av väckta motioner angående vidgad

rätt att vid taxering göra avdrag för i utlandet erlagda allmänna utskylder.

Anmäldes och godkändes konstitutionsutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 60, till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 17, med förslag till lag angående ändring i lagen den 20 juni 1924 (nr 349) om landsting.

Föredrogos och bordlades Kungl. Maj:ts denna dag avlämnade propositioner nr 77, 79, 84, 87—89, 91—93 och 96.

Avgåvos och bordlades nedannämnda motioner:

nr 241, av herrar *Lundqvist* och *Ohlön*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till fria resor för barn m. m.;

nr 242, av herr *Esquilsson*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående statsförvärv av Norsholm—Västervik—Hultsfreds järnvägar m. m.; och

nr 243, av herr *Näsgård m. fl.*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till lindring i mindre bemedlades kostnader för djursjukvård.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades herr *Strand* för tiden den 10 innevarande månad—den 9 nästkommande april.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 3.17 eftermiddagen.

In fidem

G. H. Berggren.